

เครือข่ายเพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศในเปรู

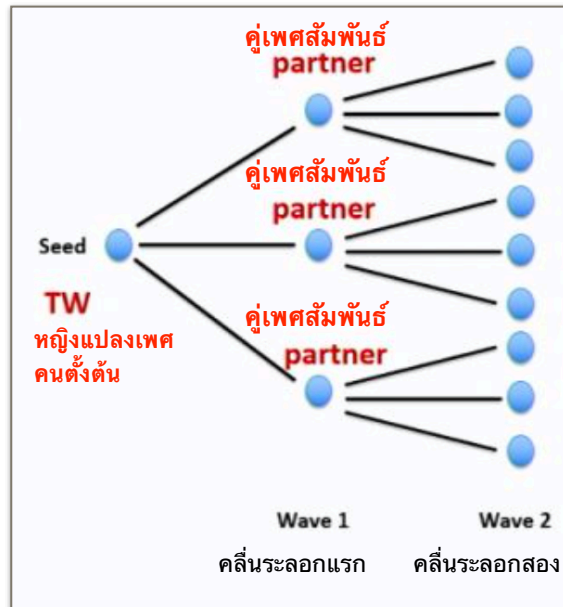
อุดม ลิขิตวรรณวุฒิ

เท่าที่ผ่านมาระบุการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวีจะถือว่าหญิงข้ามเพศเป็นชายมีเพศสัมพันธ์กับชายเนื่องจากเพศแต่กำเนิดของหญิงข้ามเพศนั้นเป็นชาย และคนโดยทั่วไปมักจะเชื่อว่าหญิงข้ามเพศส่วนมากแล้วมีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย และสรุปต่อไปว่าหญิงข้ามเพศคงได้รับเชื้อเอชไอวีมาจากชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย แต่ทว่าผลของการวิเคราะห์สายพันธุ์เอชไอวีของการวิจัย โครงการหนึ่ง ในสหรัฐอเมริกาพบว่าเกือบครึ่งหนึ่งของหญิงข้ามเพศที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับเอชไอวีจากชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง และมีหญิงข้ามเพศจำนวนน้อยเท่านั้นที่ได้รับเอชไอวีมาจากชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย¹

ในการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับเรโทรไวรัสและการติดเชื้อฉวยโอกาส (Conference on Retroviruses and Opportunistic Infections หรือ CROI) ของปีนี้ (2019) ที่จัดขึ้นที่เมืองซีแอตเทิล สหรัฐอเมริกาเมื่อต้นเดือนมีนาคม 2019 มีการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายเพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศในเมืองลิมา เมืองหลวงของประเทศเปรูที่แสดงว่าหญิงข้ามเพศส่วนใหญ่แล้วมีคู่เพศสัมพันธ์เป็นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงหรือที่เรียกว่าชายรักต่างเพศ

ดร. เจสสิก้า ลอง (Dr. Jessica Long) จากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ซีแอตเทิล ผู้นำเสนอกล่าวว่าอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในชายมีเพศสัมพันธ์กับชายของประเทศเปรูนั้นประมาณ 12-18% แต่อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงข้ามเพศของเปรูนั้นสูงถึง 30% และการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายเพศสัมพันธ์พบว่าในเมืองลิมาโดยทั่วไปแล้วคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศนั้นเป็นกลุ่มเฉพาะที่ต่างไปจากเกย์และชายที่มีเพศสัมพันธ์กับทั้งหญิงและชาย แต่ในบางกรณีคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศเป็นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายด้วย แต่การศึกษาพบคู่เพศสัมพันธ์เช่นนี้น้อยมาก

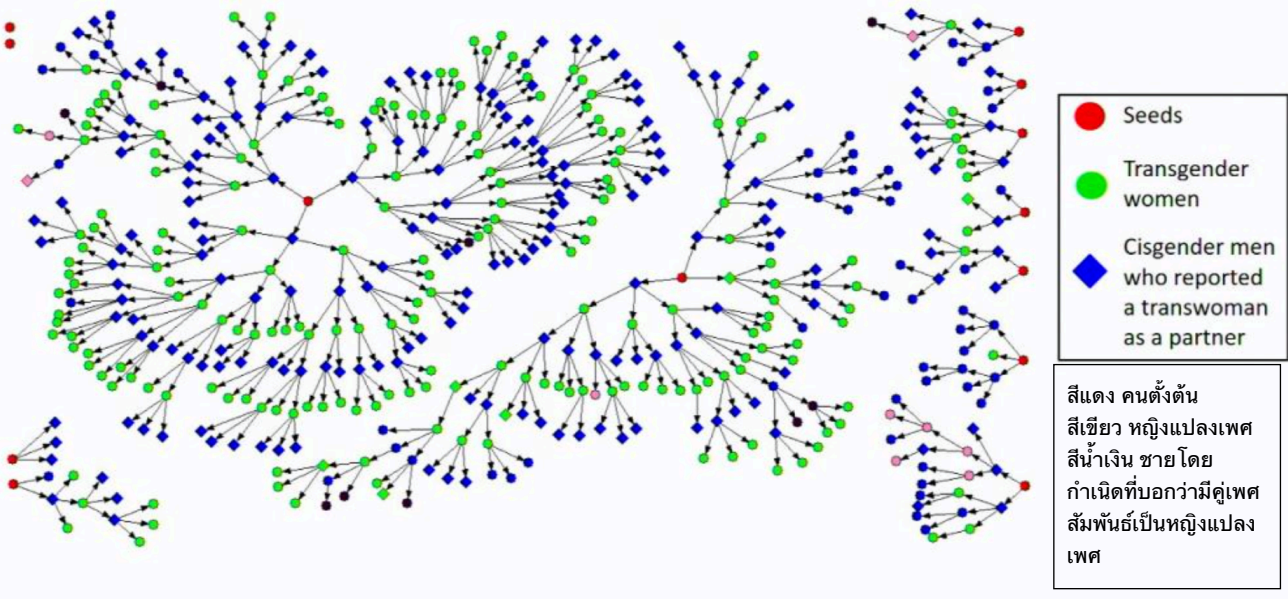
ผู้เข้าร่วมการวิจัยของการศึกษาเครือข่ายเพศสัมพันธ์นี้ถูกคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบส่งต่อ หรือการสุ่มข้อมูลแบบแกนนำเริ่มต้น (respondent-driven sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มคนที่เข้าถึงยากดังเช่นกรณีนี้ที่เริ่มด้วยการทำความคุ้นเคยกับคนตั้งต้น (seeds) เพื่อให้เป็นอาสาสมัครของ โครงการวิจัย และคนตั้งต้นเชิญคู่เพศสัมพันธ์กับเธอให้เข้าร่วมการวิจัยด้วย และคู่เพศสัมพันธ์ของเธอก็ชวนคู่เพศสัมพันธ์ของเธอให้เข้าร่วมการวิจัยด้วย ต่อๆไปเป็นระลอกคลื่นดังภาพด้านล่าง

ในการศึกษานี้หญิงข้ามเพศที่เป็นคนตั้งต้นจำนวน 11 คนชวนคู่เพศสัมพันธ์ของพวกเธอมาเข้าร่วมการวิจัยและรวมกันเป็นกลุ่มๆไป ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีขนาดตั้งแต่สี่คนต่อกลุ่ม จนถึง 250 คนต่อกลุ่ม และการส่งต่อเป็นขั้นๆดังลูกโซ่ที่กลุ่มที่ลูกโซ่ยาวที่สุดนั้นยาวถึงสิบเอ็ดคน (11 คน) ซึ่งผู้นำเสนออธิบายเสริมว่าคนสุดท้ายในลูกโซ่ของกลุ่มที่ยาวที่สุดนี้จะมี ความเชื่อมโยงทางเพศสัมพันธ์ห่างจากจากหญิงแปลงเพศคนตั้งต้นถึง 10 ช่วง(ลูกโซ่) ดังที่แสดง ในภาพประกอบข้างล่าง

¹ จาก Who are trans women acquiring HIV from? โดย Gus Cairns ใน <http://www.aidsmap.com/Who-are-trans-women-acquiring-HIV-from/page/3167205/>

Network diagram of recruitment categorized by gender

ดังที่แสดงในภาพข้างบน คนที่หญิงข้ามเพศที่เป็นคนตั้งต้นเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยด้วยนั้นส่วนมากเป็นชาย โดยกำเนิด คู่เพศสัมพันธ์ของหญิงแปลงเพศคนตั้งต้นนี้ถือเป็นคลื่นระลอกแรก และชายโดยกำเนิดจากคลื่นระลอกแรกนี้ชวนหญิงข้ามเพศที่เป็นคู่เพศสัมพันธ์(ที่ไม่ใช่หญิงข้ามเพศคนตั้งต้นที่เชิญเขาเข้าร่วมการวิจัย)ของเขาให้เข้าร่วมการวิจัยต่อไปเป็นคลื่นระลอกที่สอง และหญิงข้ามเพศจากคลื่นระลอกที่สองก็ไปเชิญชาย โดยกำเนิดที่เป็นคู่เพศสัมพันธ์ของเธอมาเข้าร่วมการวิจัยอีกต่อไปกลายเป็นคลื่นระลอกที่สามถัดไป

ผู้นำเสนออธิบายเสริมว่าหญิงข้ามเพศคนตั้งต้นทั้ง 11 คนนี้เชิญคู่เพศสัมพันธ์ 27 คนมาเข้าร่วมการวิจัยซึ่ง 25 คนเป็นชาย โดยกำเนิด 1 คนเป็นหญิง โดยกำเนิด และอีก 1 คนเป็นหญิงข้ามเพศ

ส่วนคลื่นระลอกแรกเชิญคู่เพศสัมพันธ์ของพวกเขาเข้าร่วมการวิจัยต่อไปรวมจำนวนทั้งหมด 45 คน ซึ่ง 32 คนที่คนจากคลื่นแรกชวนเข้าร่วมการวิจัยนั้นเป็นหญิงข้ามเพศ อีก 11 คนเป็นชาย โดยกำเนิด และอีก 2 คนเป็นหญิง โดยกำเนิด

จากคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศจำนวนรวม 203 คนนั้น 97% เป็นชาย โดยกำเนิด มีเพียง 2 คนที่เป็นหญิง โดยกำเนิด และ 5 คนที่เป็นหญิงข้ามเพศเช่นกัน และคู่เพศสัมพันธ์ทั้งหมด 203 คนบอกว่าคู่เพศสัมพันธ์คนล่าสุดของพวกเขาเป็นหญิงข้ามเพศ และมี 111 คน (55%) ที่บอกว่าคู่เพศสัมพันธ์คนล่าสุดเป็นหญิง โดยกำเนิด และคู่เพศสัมพันธ์เพียง 14 คน (7%) ที่บอกว่าคู่เพศสัมพันธ์คนล่าสุดเป็นชาย โดยกำเนิด

ทีมวิจัยยังถามคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศทั้ง 203 คนว่าชอบหรือมีความรู้สึกเสนาหากับคนเพศใด ซึ่ง 169 คน (83%) บอกว่าชอบหญิงข้ามเพศ อีก 138 คน (68%) บอกว่าชอบหญิง โดยกำเนิด และเพียง 18 คน (9%) บอกว่าชอบชาย โดยกำเนิด ซึ่ง ใกล้เคียงกับคนที่พวกเขาบอกว่ามีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด

คู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศที่เป็นชายร่วมเพศกับชายนั้นนอกจากจะเป็นคนกลุ่มน้อยของการวิจัยนี้แล้ว พวกเขายังมีลักษณะที่แตกต่างไปจากคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศกลุ่มอื่นด้วย การวิเคราะห์ผลแสดงว่าคู่เพศสัมพันธ์ที่เป็นชายมีเพศสัมพันธ์กับชายนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะรู้สถานภาพการติดเชื้อเอชไอวีของตนสูงกว่าคู่เพศสัมพันธ์กลุ่มอื่นถึง 5 เท่า และคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศกลุ่มนี้มีความเป็นไปได้ที่จะชายบริการทางเพศสูงกว่าคู่เพศสัมพันธ์กลุ่มอื่นด้วย

เกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีนั้น คู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศ 80 คน (46%) รู้ว่าตัวเองติดเชื้อเอชไอวี ส่วนหญิงข้ามเพศนั้น 94 คน (58%) รู้ว่าตัวเองติดเชื้อเอชไอวี และชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย 29 คน (78%) รู้ว่าตัวเองติดเชื้อเอชไอวี

นอกจากนั้นแล้วการวิจัยยังพบว่าทั้งหญิงข้ามเพศและคู่เพศสัมพันธ์ของพวกเธอมีการซื้อชายหรือแลกเปลี่ยนเพศสัมพันธ์กับสิ่งอื่น (เงิน ของขวัญ ที่พัก) สูงมาก และการซื้อชายเพศสัมพันธ์นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะว่าหญิงเป็นคนขายบริการและชายเป็นคนซื้อบริการเท่านั้น เพราะ 90% ของหญิงข้ามเพศบอกว่าขายบริการทางเพศ แต่คู่เพศสัมพันธ์ที่บอกว่าขายบริการทางเพศคิดนั้นสูงถึง 56% และ 78% ของคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศบอกว่าซื้อบริการทางเพศ และ 57% ของหญิงข้ามเพศบอกว่าพวกเธอซื้อบริการทางเพศเช่นกัน

สำหรับชายมีเพศสัมพันธ์กับชายและชายที่มีเพศสัมพันธ์กับคนทั้งสองเพศนั้นมีเพียงจำนวนน้อยที่บอกว่าขายบริการทางเพศ และไม่มีการซื้อบริการทางเพศเลยสำหรับคนกลุ่มนี้

ผู้นำเสนอสรุปว่า ในบรรดานั้นเครือข่ายเพศสัมพันธ์ของชายมีเพศสัมพันธ์กับชายและเครือข่ายเพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศนั้นเป็นคนละเครือข่ายกันที่ไม่มีความเกี่ยวพันกันหรือทับซ้อนกัน และคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศเกือบทั้งหมด

เป็นชาย โดยกำเนิดที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงข้ามเพศหรือหญิง โดยกำเนิดเป็นหลัก ดังนั้นคู่เพศสัมพันธ์เหล่านี้อาจไม่ได้รับประโยชน์จากยุทธศาสตร์การป้องกันเอชไอวีที่ออกแบบเฉพาะสำหรับชายมีเพศสัมพันธ์กับชายและหญิงข้ามเพศเท่านั้น และยุทธศาสตร์การป้องกันเอชไอวีที่ออกแบบสำหรับคู่เพศสัมพันธ์ของหญิงข้ามเพศที่เป็นชาย โดยกำเนิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก

ในปัจจุบันการทำงานเกี่ยวกับเอชไอวีโดยเฉพาะการป้องกันการติดเอชไอวีให้ความสำคัญต่อหญิงข้ามเพศมากขึ้นต่างไปจากที่ผ่านมาที่หญิงข้ามเพศมักจะถูกมองข้ามเพราะถูกเหมารวมกันกับชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย การวิจัยที่เกี่ยวกับหญิงข้ามเพศมีเพิ่มมากขึ้นและบริการเกี่ยวกับเอชไอวีบริการต่างๆที่ออกแบบเป็นการเฉพาะสำหรับหญิงข้ามเพศก็มากขึ้นเช่นกัน การวิจัยเกี่ยวกับหญิงข้ามเพศในเปรูนี้ช่วยเติมความรู้เกี่ยวกับหญิงข้ามเพศพอสมควร แต่สภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละประเทศของแต่ละวัฒนธรรมย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นเครือข่ายเพศสัมพันธ์ของหญิงแปลงเพศในประเทศอื่นจะเป็นอย่างไรนั้นควรต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมต่อไป